

OD REDAKCJI

Dynamiczne zmiany rzeczywistości tworzą wiele wyzwań w różnych obszarach życia społecznego oraz powodują konieczność nie tylko dostosowania się, lecz także wyjścia im naprzeciw w kreatywny i otwarty sposób, ciągłego rozwijania kompetencji, osobowości i metod działania. W tym kontekście szczególne znaczenie ma edukacja i praca nauczycieli, którzy przygotowują młode pokolenie do radzenia sobie w nieprzewidywalnej przyszłości, rozwijania talentów i umiejętności, zdobycia zawodu i wykonywania pracy, wykorzystywania możliwości, kreowania rzeczywistości. W świecie nieustannych zmian, kiedy znane schematy funkcjonowania ulegają destabilizacji i brakuje ustalonych wzorców, niemożliwe staje się planowanie długoterminowe; przy coraz słabszych więziach międzyludzkich narasta poczucie osamotnienia i izolacji, lęku i niepewności. W tej sytuacji bardzo ważne jest poszukiwanie nowych rozwiązań i nieustanna modyfikacja sposobów nauczania. Warto więc podjąć namysł i dyskusję nad współczesnym nauczycielem i jego pracą: teraźniejszością i przyszłością; problemami i wyzwaniami; rolą nauczyciela w kształtowaniu umiejętności i postaw wychowanków niezbędnych do świadomego funkcjonowania w otaczającym świecie; nad kształceniem nauczycieli, ich kompetencjami i rozwojem zawodowym.

Prezentowane w numerze artykuły ukazują różnorodność problematyki związanej z wykonywaniem zawodu nauczyciela, kierując naszą uwagę na istotne zagadnienia odpowiadające kierunkom i wyzwaniom w edukacji i badaniach pedeutologicznych.

W artykule otwierającym niniejszy numer, pt. *Terapeutyczna obecność nauczyciela jako odpowiedź na wyzwania współczesnej szkoły. Inspiracje psychoterapią i pedagogiką Gestalt*, Teresa Zubrzycka-Maciąg podkreśla znaczenie roli nauczyciela jako osoby empatycznej i zdolnej do budowania bliskich, wspierających relacji z uczniami wobec kryzysu zdrowia psychicznego uczniów, którzy coraz częściej doświadczają samotności, lęku i depresji. Problematyka kompetencji społecznych jest przedmiotem rozważań w kolejnym artykule, autorstwa Justyny Bojanowicz i Elżbiety Sałaty pt. *Students' Social Competences and the Intensity of Activities and Social Interactions in Adolescence*. Autorki przeprowadziły badania wśród studentów psychologii, analizując związek między kompetencjami społecznymi studentów a ich aktywnością społeczną

w okresie adolescencji. Wskazały na potrzebę systemowego wspierania działań rozwijających kompetencje społeczne, zarówno w środowisku szkolnym, jak i pozaszkolnym.

Mariola Wojciechowska, Katarzyna Lipska, Katarzyna Potaczała-Perz oraz Martyna Głuszek-Osuch, autorki kolejnego artykułu pt. *Świat piękna w systemie wartości dorastającej młodzieży*, przeprowadziły badania, które pozwoliły na ustalenie miejsca wartości *świat piękna* wśród innych badanych wartości ostatecznych, zaprezentowały też badania dotyczące hierarchii wartości instrumentalnych młodzieży.

W kolejnym artykule, pt. *Edukacja wobec przeciążenia informacyjnego. Rozwijanie myślenia krytycznego w świecie pełnym fake newsów i półprawd*, Ewelina Szlachta analizuje zagadnienia dotyczące przygotowania uczniów i studentów kierunków nauczycielskich do funkcjonowania w rzeczywistości zdominowanej przez chaos informacyjny i przestymulowanie, w której trudno odróżnić wiadomości prawdziwe od tych, które celowo mają wprowadzać w błąd, sugerując wypaczony obraz wydarzeń, zjawisk i osób, z zamiarem wywierania wpływu na myślenie i postrzeganie świata przez odbiorcę tych treści.

Problematyka następnego artykułu, autorstwa Doroty Chimicz, pt. *Uniwersalne projektowanie oceniania (UDA) w perspektywie sprawiedliwości i trafności pomiaru w pedagogice włączającej*, dotyczy sposobu oceniania osiągnięć uczniów. Jako propozycję w tym obszarze przedstawia koncepcję UDA (*Universal Design of Assessment*), z uwzględnieniem zróżnicowania uczniów. W kolejnym artykule, pt. *Rozwój emocjonalny dzieci w spektrum autyzmu w kontekście akceptacji rówieśniczej*, Aleksandra Migryt prezentuje badania na temat znaczenia wsparcia rówieśniczego dla funkcjonowania dziecka z ASD w klasie szkolnej przy budowaniu pozytywnej samooceny dziecka, minimalizowaniu poziomu lęku, rozpoznawaniu i nazywaniu stanów afektywnych innych osób oraz w rozwoju własnych kompetencji emocjonalnych. Autorka zwraca uwagę na rolę i postawę nauczyciela-wychowawcy oraz konieczność podejmowania przez niego projektowanych działań pedagogicznych w celu modelowania empatii i zrozumienia wewnątrz grupy.

Ważnym obszarem funkcjonowania zawodowego nauczyciela jest współpraca z rodzicami. Píše o tym Marta Poruszek w artykule pt. *Kompetencje nauczyciela w zakresie współpracy z rodzicami. Model teoretyczny i jego implikacje dla kształcenia pedagogicznego*. Autorka proponuje rozwiązania dotyczące kształcenia przyszłych kadr nauczycielskich w zakresie współpracy z rodzicami oraz zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności w tej kwestii. Emilia Palaniewicz-Mitrut i Katarzyna M. Stanek w artykule pt. *Strengthening Dialogue*

and Collaboration Between Schools and Employers in Poland's Vocational Education System *Schools and Employers* analizuje zagadnienia związane z edukacją zawodową w kontekście zmian współczesnego rynku pracy oraz ostatniej reformy edukacyjnej. Podkreśla znaczenie dialogu między szkołami a pracodawcami, który jest niezbędny do lepszego przygotowania młodych ludzi do wyzwań zawodowych.

Dziękuję Autorom za twórczy wkład w niniejszą publikację oraz wzbogacenie jej pogłębioną refleksją naukową, wynikami badań i przemyśleniami. Zapraszam do lektury Czytelników dostrzegających potrzebę zmian w przygotowaniu zawodowym nauczycieli i kształceniu uczniów wobec wyzwań współczesnego świata, a także osoby zainteresowane prezentowaną problematyką i badaniami nad pracą i zawodem nauczyciela. Przedstawione artykuły kierujemy zarówno do osób zajmujących się działalnością badawczą, jak też do praktyków poszukujących nowych, inspirujących rozwiązań w edukacji. Mam nadzieję, że numer 3/2026 czasopisma „Roczniki Pedagogiczne” wzbudzi Państwa zainteresowanie oraz stanie się inspiracją do refleksji, dyskusji, rozważań teoretycznych, a także praktycznych działań edukacyjnych.

dr hab. Beata Jakimiuk, prof. KUL
Redaktor naukowy numeru